

kratko dramsko besedilo za

natečaj Najst 2022

Kdo si želim postati na odru sveta?

Mat(rat)ura

glavni junaki

Maks

Maks je glavna oseba v drami. Je dijak, ki tekom dramskega dogajanja (ali šolanja v gimnaziji) odraste od 15. do 18. leta. Že celo osnovno šolo ima zelo dobre ocene, vendar se sooča s težavami pri učenju in razumevanju slovenščine. Na koncu osnovne šole je zato razdvojen, ali naj izbere gimnazijo, ali naj se raje odloči za strokovno srednjo šolo. Tekom gimnazije ga navduši študij medicine, vendar prav zaradi težav s slovenščino proti koncu gimnazijske poti in približevanju maturi začne dvomiti o smislu učenja in šolanja na splošno.

Maks ni pretirano družaben človek, ki bi se vsak teden do smrti napil na zabavah, ampak več časa preživlja za zvezki. Če že gre na občasnno zabavo, je to zaradi prijatelja Jana, vendar vedno ostaja trezen. Odnosi znotraj njegove družine so načeloma dobri, razen nekaj sporov na račun skupnega bivanja v času karantene.

Jan

Maksov najboljši prijatelj, s katerim se spoznata na prvi dan gimnazije. Jan ima za prihodnosti manjše in manj razvidne ambicije kot Maks. Več svojega časa preživi na zabavah in se s pripravami na maturo ne ukvarja tako resno.

Profesorica Danica Vilhar

Profesorica Vilhar je prijazna gimnazijska profesorica slovenščine, ki na šoli uči že kar nekaj let in je Maksova razredničarka. Pouk pri njej sicer poteka v dobrem vzdušju, vendar zaradi reševanja razrednih zadev veliko snovi preskoči in poda pomanjkljive razlage. V času covida jo je preskok na delo na daljavo zelo zmedel, saj se z uporabo računalniške tehnologije ne znajde najbolje. Kljub temu želi opravljati svoje naloge in dijake kar se da dobro pripraviti na maturo.

Uradniki

Uradniki 1, 2 in 3 v drami nastopajo kot zbor uradnikov. Niso navadni uradniki, kot bi si pod to besedo človeka predstavljali, vendar s svojimi oblačili in zakritimi obrazi bolj spominjajo na nekakšne verske voditelje. Obdaja jih mistično ozračje in pomanjkanje konteksta, saj nihče točno ne ve, kakšno funkcijo opravljajo. Tekom drame opozarjajo na pomen mature, priprav na maturo in njene izvedbe. Lahko jih razumemo kot uradnike na republiškem izpitnem centru (RIC), ki so ves čas v ozadju in ukazujejo celo ministrici za šolstvo. Na koncu drame, ko Maks opravlja maturo, sestavljajo tudi izpitno komisijo.

Ženska in moški

Tudi vlogo ženske in moškega v prvem prizoru spremlja mistika. Ženska igra v vlogi zdravnice, moški pa mizarja. Obadva sta posebljena družbena stereotipa, ki predstavljata bolj teoretično gimnazijsko, na drugi strani pa praktično srednješolsko izobraževanje.

stranske osebe

Mama, oče, babica, dedek – Maksova družina

Špela – Maksova mlajša sestra

Aleksandra – Maksova sošolka

Franci – mož profesorice Vilhar

Ministrica za šolstvo

Dijaki

Prizor 1

Na vsaki strani odra je postavljena večja jedilna miza, med njima pa v vrste urejeni stoli, ki gledajo proti šolski tabli, stran od občinstva. Na mizah sedita dve osebi; ena ženska in en moški.

Na levi mizi je ženska, ki je oblečena v zdravniško haljo, v roki ima beležko in pisalo, okrog vratu nosi stetoskop. Na desni mizi je moški, ki nosi delavsko obleko, v žepih ima polno papirja in orodja, za ušesom ima zataknjen svinčnik.

Ženska (gleda v beležko, zamišljeno): Misliš, da je virus hepatitisa C tako nevaren, ker ima na površini membrane E1/E2 glikoproteide? Še vedno mi ni čisto jasno.

Moški stopi z mize in si jo začne ogledovati od spodaj.

Moški (gleda mizo, preverja žeblice): Pojma nimam o čem govoriš. Že cel dan samo hematipis tisto, hematicis ono... (presenečeno) Aha, tale ni zaviti!

Ženska (jezno): Prvič, reče se he-pa-ti-tis! Drugič, kaj je sploh narobe s tisto mizo? Cel dan jo že gledaš in ropotaš s svojim orodjem. Kar se mene tiče je kar trdna, če lahko prenese tvojo težo.

Moški: Ej, da ne začneva o tvoji teži in kalorijah. Ko sem sedel na mizi, sem slišal, da je nek žebelj razrahljan. Že cel dan ga poskušam najti, in zdaj sem ga! Veš, če žebli...

Ženska (ga prekine): Ja, ja. In jaz še vedno ne vem kako bi virus spravila v manj nevarno obliko.

Ženska še nekaj časa bulji v beležko in piše, moški nadaljuje s popravili pod mizo.

Prekine ju zvok trkanja.

Ženska (navdušeno): Slišiš to? Nekdo trka. Končno imava delo!

Moški (godrnjavo): Ah, pa ravno sem našel še en del letve, ki se maje!

Ženska (gre do njega in ga povleče izpod mize): Nehaj že! Miza stoji!

Moški: Pusti me pri miru! Ti vzamem ta beden zvezek?

Moški se stegne po zvezku, ženska ga udari po roki.

Obadva vstaneta, ženska moškemu nakaže, naj bo tiho. Pred njima na oder stopi 15 letni Maks.

Ženska (nadvse prijazno): Pozdravljen, kako si?

Maks (zadržano): Živijo! V redu - samo malo zmeden.

Moški: Ja, to je normalno, če se pogovarjaš z njo. Ne dojamem ničesar, kar pride iz njenih ust.

Ženska (moškemu): Tiho bodi! (Maksu, prijazno) Se opravičujem.

Moški: No, vsaj to sem razumel.

Ženska (Maksu): Imaš mogoče s sabo spričevalo?

Maks: Ja, izvolite. *Poda ženski spričevalo.*

Ženska (presenečeno): Ouu, vidim lepe ocene! Tukaj pet, pa tukaj štiri...

Ženska (zdaj manj navdušeno): ... in tukaj tudi tri. Kaj pa se je dogajalo pri slovenščini?

Maks: Ne vem, ne leži mi. Enostavno ne razumem, kaj mi učiteljica hoče povedati.

Moški (samozavestno): Jaz te popolnoma razumem! Dojel sem glagole, samostalnike in stavke. Pa tudi kakšne pesmi so mi šle super. Vse to so dokaj uporabne zadeve. Potem pa so prišli neki simbolisti in avantgarde – če mene vprašaš, si izmišljujejo stvari, ker jim je dolgčas. Jasno je, k meni greš!

Ženska (moškemu): No no no, bolj počasi. To je njegova edina trojka. Vse ostalo je štiri in pet.

Maks (prestrašeno): Sem v težavah?

Ženska (prijazno): Nikakor ne. Samo izbrati moramo.

Moški: Kar se mene tiče je izbira jasna.

Ženska (moškemu): Nehaj!

Moški (jezno): Pa če jih potrebujem! Zadnjih 20 jih je šlo k tebi! Kolikokrat naj ti še povem! Kdo bo pa kaj delal?! Slovenija res ne potrebuje še enega lenega FDV-jevca!

Ženska (otroku): No, res je, da za najboljše šole nisi. Nimaš dovolj točk. *Preučuje spričevalo, tišina.*

Ženska: Kaj pa bi rad študiral?

Maks: Pojma nimam. Nisem se še odločil.

Moški: Študirat sploh ne rabiš. Če greš k meni, po štirih letih že delaš.

Ženska: Študij je izjemno pomemben in edina pot do cenjenega poklica.

Moški: Ah, spet nekaj naklada.

Maks: Torej..., lahko zdaj izberem?

Ženska in moški (otroku, naenkrat): Ne!

Ženska (moškemu, odločno): Odločila sem se. K meni gre. Veliko potenciala ima, to vidim v njegovih očeh.

Moški (ogorčeno): Spet!? To si rekla že za zadnjih 7!

Ženska: Kar je res, je res. Poleg tega bo dobil še 4 leta, da se lahko odloči.

Maks (radovedno): Kaj zdaj?

Ženska (z nasmehom): Dobrodošel v gimnaziji.

Ženska na svoji mizi na otrokovo spričevalo poda žig. Spričevalo nato vrne otroku in ga pospremi z odra z nekaj prijaznega kramljanja.

Ko se ženska vrne, nadaljuje pogovor z moškim.

Moški (očitajoče): Spet si naredila isto napako. Vsi ste neki »visoki izobraženci«, od vas pa nič. Kaj sploh delate? Prekladate neke papirje in temu rečete delo.

Ženska: No daj ne pritožuj se. Tole mizo bi lahko vsak dojenček skupaj spravil.

Moški: Da ne govorim o tistih, ki še papirjev ne prekladajo! Cel dan razmišljajo, ugotovijo, da ni rešitve, in naslednji dan spet isto.

Ženska (se razjezi): Kje pa so tvoji po delu? Vsak dan jih gledam, kako se z več alkohola kot krvi vlečejo od bara do avtobusa. Bleh.

Moški (zgroženo): Kako si drzneš? Na čem bi pa sedela, če nas ne bi bilo. Kje bi žvela?

Ženska: Sigurno bi žvela trikrat manj. Vprašaj me to naslednjič, ko rabiš zdravnika.

Moški: Veš kaj, tudi sam si znam poviti roko, če je treba! In dvomim, da bi to bil zmožen kakšen (gnusno) *filozof*.

Ženska (jezno): Nič manj kot tvoji, ki znajo dat samo eno opeko na drugo!

Moški: To je pa višek! Dovolj te imam za danes. *Odvihra z odra*.

Ženska: Prav, jih bo pa več zame! *Tudi ona odide z odra*.

Prizor 2

Ko se ženska in moški umakneta z odra, se nanj vrne Maks. Nekaj časa se sprehaja po odru, kjer radovedno, a nekoliko prestrašeno preučuje prostor.

Naenkrat na oder začenjajo prihajati ostali dijaki, vsi oblečeni v enake sive majice in črne hlače.

Dijaki se posedejo na stole pred šolsko tablo in v čisti tišini strmijo naravnost. V zadnji vrsti, kamor se usede Maks, poleg njega sedi dijak Jan, edini oblečen v barvna oblačila. Jan se obrne proti Maksu in ga nagovori, tako, da občinstvo njun pogovor spremlja od strani. Ostali dijaki se ne premaknejo.

Jan (prijazno): Živijo.

Maks: Živijo. Kako si?

Jan: Malo nervozen, drugače pa v redu.

Maks: Ja, enako. Jaz sem Maks.

Jan: Jaz pa Jan, me veseli. *Se nekoliko nerodno rokujeta.*

Maks (radovedno): Kako to, da si pristal na tej šoli?

Jan: Iskreno, mi je bila najbližja. Pa moj brat je že hodil sem, zato na pol poznam sceno tukaj.

Maks: Aha, itak. In kako je, kaj si kej slišal?

Jan (zadržano): Tako, v redu no. Eni profesorji so itak grozni, drugi pa kul. Je pa hrana ful dobra baje.

Maks (v smehu): A res? No vsaj to.

Jan: Pa ti - kako to, da si tukaj?

Maks (se obotava): Ne vem, no. Nekako še nimam pojma, kaj bi študiral, pa rabim malo več časa.

Jan: Ja, te čisto razumem. Sej po mojem smo tukaj vsi na istem.

Maks: Hja, upam, da bo v tem razredu malo bolje. V osnovni šoli so se ves čas nekaj pogovarjal in bili glasni, tako da se je bilo nemogoče skoncentrirat.

Jan: Pri meni tudi, pa res smo šli počasi. Po mojem pol stvari, ki bi jih moral, ne znam.

Maks: Jaaa, sej to! Mi čez like pol učbenika nismo nikoli prišli.

Jan: Kakšne si imel pa ocene v osnovki?

Maks: Večinoma 5, kakšno stvar 4, slovenščino pa 3. To pa res sovražim.

Jan: Joj, ne pritožuj se preveč. Jaz sem komaj da spraskal točke za sem.

Maks: Kako si pa pisal NPZ?

Jan (presenečeno): NPZ? Pojma nimam več. Vem samo, da sem dobil ful malo točk pri risanju, ker smo pisal likovno.

Maks: O, slaba. Mi smo imel fiziko.

Jan: Uf, to se iskreno sliši še slabše.

Maks: Pa sej na koncu sploh ni bilo tako težko, kakor bi mislil.

Na oder pride profesorica Vilhar. Vsi dijaki v trenutku, sinhrono vstanejo, Jan in Maks z nekaj zamude.

Vilhar: Dober dan.

Dijaki (soglasno): Dober dan.

Vilhar (prijazno): Ah, sedite no. *Dijaki sedejo.* Dobrodošli v gimnaziji! Kako ste kaj? *Pogleda enega od dijakov.*

Dijak 1 (zadržano): V redu.

Vilhar (prijazno): No, verjamem, da ste vsi še malo zadržani. Prvi dan je vedno tak. Za začetek naj se vam na hitro predstavim. Sem profesorica Danica Vilhar, že kar nekaj časa učim slovenščino na šoli in bom vaša razredničarka naslednja 4 leta. Ima kdo mogoče že zdaj na začetku kakšno vprašanje?

Tišina. Jan in Maks se spogledata.

Vilhar: Okej, se bomo najprej še malo spoznali med sabo. Predlagam, da gremo okrog, pa mogoče vsak pove svoje ime in eno stvar, ki jo počne v prostem času. Aja, sem čisto pozabila vprašati, ali ste kaj nervozni zaradi nove šole in vsega? *Znova pogleda enega od dijakov.*

Dijak 2: Malo pa že.

Vilhar (prijazno): No, sigurno vas ni treba bit ničesar strah. Na naši-

Luč nenadoma osvetli 3 uradnike v ozadju odra, ki nosijo dolga, skrivnostna pokrivala. Njihovi obrazi so zakriti s črnimi maksami.

Uradniki (skupaj, monotono): Kaj pa matura?

Uradnik 1: Dijaki morajo biti prvo šolsko uro seznanjeni s potekom srednješolskega izobraževanja.

Uradnik 2: Najbolje je, da se to zgodi kar na uvodni razredni uri.

Uradnik 3: Vsi dijaki se morajo zavedati, kaj jih čaka na koncu gimnazije.

Uradniki (skupaj, monotono): Kaj pa matura?

Luč ugasne.

Vilhar: Jooj, saj res. Veste, to pa pomeni biti star. *Na katedru preloži liste.* Ste že vsi slišali za maturο?

Dijaki (skupaj, a nekoliko negotovo): Ja.

Vilhar: Okej, super. Mi bo malo lažje. Večino stvari, ki jih bom zdaj povedala, se nahaja v letu 2003 sprejetem Zakonu o maturi. Kdaj ste že vi rojeni?

Dijaki: 2004.

Vilhar: Aha. *Pavza.* Torej (monotono): Splošna matura je državni izpit. S splošno maturο kandidati dokazujejo doseganje standardov znanj, ki so določeni s cilji gimnazijskih programov, programov maturitetnega tečaja in usposobljenost za univerzitetni študij. Z opravljenο maturο kandidat pridobi srednjo izobrazbo. Splošna matura se opravlja iz petih predmetov, od tega iz treh predmetov skupnega dela in dveh predmetov izbirnega dela. Predmeti izbirnega dela splošne mature so

objavljeni v Maturitetnem izpitnem katalogu za splošno maturo. Kandidat jih izbere v skladu z izbirnimi pravili, ne glede na to, kako se je nanje pripravil. Predmete izbirnega dela splošne mature določi Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na predlog Državne komisije v soglasju s senati univerz in samostojnih visokošolskih zavodov izmed predmetov, ki se poučujejo v gimnaziji in so podlaga za visokošolski študij na več znanstvenih, umetniških ali strokovnih študijskih področjih. Njen pomen za vpis na univerzitetni študij določa Zakon o visokem šolstvu.

Vilhar (nasmehano): Tako, to je nekako na kratko. Vse ostalo pa seveda sledi v prihodnjih urah, ko se bodo začele tudi priprave na maturo. Kakšno vprašanje?

Tišina.

Vilhar (prijazno): Se mi je zdelo. Zdaj pa se res lahko predstavimo. Lahko začnemo...

Zazvoni zvonec.

Vilhar (presenečeno): O, je že toliko ura! No, imejte 5 minut odmora, potem pa prosim takoj nazaj!

Najprej z odra odidejo dijaki, za njimi še profesorica.

Prizor 3

Na odru ni več šolske table in stolov. Zdaj med mizama na sredni odra stoji govorniški pult.

Za govorniški pult nerodno stopi uradno oblečena ženska v visokih petah, ministrica za šolstvo.

Ministrica (nasmejjano): Lepo pozdravljeni, še posebej spoštovani učenci, dijaki, študentje, in vsi ostali. Zajeli so nas težki časi. Pred enim tednom smo na ministrstvu prevzeli posle in takoj začeli z ukrepanjem na področju izobraževanja. Odločitev, ki smo jo sprejeli danes, ni bila lahka, vendar je ob tako slabih številkah ni bilo težko sprejeti. Naš cilj je v prvi vrsti zagotoviti varno in zdravo izobraževalno okolje in za to se bom vedno tudi sama zavzemala. Strokovna skupina je v skladu s trenutnimi epidemičnimi razmerami strokovno odločila, da mora priti do zaprtja javnega življenja. To pravilo moramo upoštevati tudi v šolah in na fakultetah.

V skladu z vsem, kar sem ravnokar povedala, smo se odločno odločili, da odredimo šolanje na daljavo za vse učence, dijake in študente v vseh razredih. To pomeni, da bo šola do nadaljnjega potekala preko online portalov in aplikacij, ki jih najdemo na spletu. Vsi učenci, dijaki in študentje boste šolo lahko obiskovali neposredno iz lastne sobe. Želimo si varnosti in zdravja, zato je ta ukrep nujen, da preprečimo nadaljnjo širjenje virusa med ogroženimi mladimi.

Luč nenadoma osvetli 3 uradnike v ozadju odra.

Uradniki (skupaj, monotono): Kaj pa matura?

Uradnik 1: Kako bodo dijaki pisali maturo na daljavo?

Uradnik 2: Slovenija na to ni tehnološko pripravljena.

Uradnik 3: Kako se bodo sploh lahko vpisali na fakultete?

Uradniki (skupaj, monotono): Kaj pa matura?

Luč ugasne.

Ministrica (nekoliko prestrašeno): Naj še enkrat poudarim, da je ukrep začasne narave. (nasmejjano) Trajal bo začasno, za nedoločen čas, dokler epidemične razmere ne bodo omogočale varne in zdrave vrnitve v šolske klopi. Razumite prosim, da moramo biti solidarni. Na ministrstvu si bomo vedno prizadevali za varno in zdravo učno okolje.

Zdaj pa želim vsem veliko sreče, skupaj bomo to premagali!

Ministrica odide z odra. Na levi strani odra za jedilno mizo sedi Maks, ki tipka na prenosnem računalniku. Na sproti njega sedi sestra Špela, ki v zvezek piše domačo nalogo.

Na desni strani odra za jedilno mizo sedi profesorica Vilhar, ki tudi tipka na svojem računalniku. Dogajanje na obeh straneh odra poteka sočasno.

Maks (zmedeno): Ne razmem - rekla je, da bo link za Zoom poslala 5 minut pred uro. Jaz ga nikjer ne najdem.

Špela: Grem staviti, da sploh ne ve kaj je Zoom.

Vilhar (obupano): Franci! Fraaaanci! Dej pridi mi pomagat no.

Ob profesorico Vilhar stopi njen mož Franci v spalnem plašču.

Franci (razdraženo): Kaj je zdaj? Kaj hočeš?

Vilhar: Poglej, tukaj sem začela sestanek. *Se z glavo približa ekranu.* Evo. Vidim ta kvadrat, moje ime, ampak kje je pa link?

Franci (še vedno razdražen): Kakšen link pa bi moral biti?

Vilhar: Ja ne vem, lej, tukaj imam sprintana navodila. *Brska po kupu listov na mizi.*

Aha, piše: (v polomljeni angleščini) »When you start the Zoom meeting, you can invite the other participants by sending them the link.«

Franci: Potem mora biti tukaj nekje.

Vilhar (sarkastično): A ne me jebat?

Franci: Ali hočeš, da ti pomagam, ali ne? Grem brez problema nazaj spat. *Vzame miško in začne klikati.*

Maks (naveličano): Dej, meni se ne da več čakati. Grem po piškote.

Špela (prijazno): A prineseš še meni kozarec vode?

Maks: Okej. *Gre iz odra.*

Vilhar (presenečeno): Kako si to naredil?

Franci: Glej, tukaj klikneš tale »i« in potem ti piše »copy link«. Zdaj jim ga pa pošlji.

Vilhar (veselo): Aha, okej. Hvala ti! *Ga poljubi na lice.*

Franci gre iz odra.

Vilhar (sama sebi): Evo ga. Pa control-v. P-o-š-i-l-j-a-m v-a-m l-i-n-k z-a z-o-o-m u-r-o. Enter.

Maksov računalnik zapiska.

Špela: Maaaaks!

Maks (iz zaodrja, oddaljeno): Kaj je?!

Špela: Računalnik ti piska! *Stopi na drugo stran mize, pogleda na ekran.* Link je poslala!

Maks: *Teče nazaj s piškoti.* Shit.

Špela (razočarano): Kaj pa voda?

Maks: Sorry, nisem imel časa.

Vilhar (navdušeno): Aha, Lina je že tukaj. Pozdravljena!

Špela: *Se vrne nazaj na svojo stran mize.* (sarkastično) Super, zdaj pa še ne vem kje sem ostala.

Maks (razdraženo): Zakaj se mi to toliko časa loada?

Vilhar: Živijo Klara. Maks.

Maks: A temu računalniku zvočniki ne delajo?

Špela: Ne, zakaj? Včeraj je še delalo.

Maks: Ne vem, ker se nič ne sliši. Mogoče pa še noben ne govori.

Vilhar: Okej, zdaj se nas je pa že kar nekaj nabralo. Lahko začnemo, bom na koncu preverila prisotnost. Dajte samo za začetek prosim kamere vklopit, da vas malo vidim, kako ste. Te sivi kvadratki mi nič ne povejo.

Maks: Prisežem, da nekaj ne dela. *Predvaja YouTube video.*

Špela: Vidiš, da dela.

Vilhar: A pa jaz sem na kameri dijaki? Me vi vidite? *Tišina. V sobo pride Franci s skodelico kave.*

Vilhar: Halo, a je kdo tam? *Tišina.*

Maks: Kaj ta ženska zdaj dela? *Odpre piškote.*

Vilhar (Franciju): Dej pomagaj mi no! Zakaj nikogar ne slišim?

Franci (zbadljivo): Ali imaš prižgan zvočnik?

Vilhar (užaljeno): Tako nesposobna pa spet nisem.

Franci: Kaj pa mikrofona? *Tišina.*

Vilhar: Kakšen mikrofona? A ni vedno prižgan?

Franci: *Franci zavije z očmi, zavzdihne in stopi do nje.* Poglej, če hočeš govoriti, moraš kliknit tale mikrofona. Zdaj, ko je prečrtan, si tiho. Ko ne bo prečrtan, te bodo slišali.

Vilhar: Aaa, razumem. Hvala.

Vilhar (prijazno): Pozdravljeni! Kako ste?

Maks (s polnimi usti): No, končno.

Glas 1: V redu, pa vi?

Vilhar: Super, malo se še lovimo, a ne? *Se zasmije. Dolga in neprijetna tišina. Zasmije se Franci, Vilhar ga pogleda z ubijalskim pogledom.*

Vilhar (prijazno): Torej, bi lahko prosim prižgali kamere, da vas malo vidim?

Maks (jezno): Pa dej ne še to zdaj. *Neha jesti piškot, si obriše roke in popravi držo.*

Vilhar: Super, živijo! *Pomaha.*

Maks: Zakaj pa ona ne rabi imet kamere?

Vilhar (prijazno): Kako prosim?

Franci: *Se spet zasmije.*

Maks: O shiiiiit, nisem bil na mute.

Vilhar: Ooo Maja, kako imaš lepo steno za sabo! Vidite tole sliko za mano? Tole mi je podarila babica...

Glas 2: Profesorica?

Vilhar: Ja, prosim?

Glas 2: Ne vidimo, nimate kamere prižgane.

Franci: *Se spet zasmeje.*

Špela: O moj bog, kok slabo.

Maks (naveličano): Dej ne me zajebavat no. A tako bo zdaj kao 14 dni?

Franci (Danici): Gumb zraven mikrofona.

Vilhar: *Nekaj časa išče tipko.* Aha, me zdaj vidite?

Maks: Končno.

Glas 3: Ja, vidimo vas!

Vilhar: Super, hvala. Bom verjetno še nekajkrat vprašala za pomoč. Zdaj, ko smo prvič takole na daljavo, sem mislila, da bi najprej pregledali domačo nalogo od včeraj, potem pa malo prej končali, da vas spustim še na kakšen sprehod ali kaj podobnega.

Luč nenadoma osvetli 3 uradnike v ozadju odra.

Uradniki (skupaj, monotono): Kaj pa matura?

Uradnik 1: Šola na daljavo je že tako manj učinkovita.

Uradnik 2: Na maturitetni poli za slovenščino morajo dijaki poznati književnost, zgodovino jezika, skladnjo in pisati esej.

Uradnik 3: Kako bodo vse znali, če jih puščate na sprehod?

Uradniki (skupaj, monotono): Kaj pa matura?

Luč ugasne.

Vilhar: Bo to v redu?

Maks: Ja, valda.

Glas 4: Ja, to bi bilo super.

Vilhar (prijazno): Okej, zmenjeno. Tako, da kar delovni zvezek, stran 45. *Začne odpirati zvezek.* **Franci** *zapusti oder.*

Maks (Špeli): A misliš, da bo pogruntala, če se izklopim?

Špela: Ni šans. (jezno) Pa dej spet si me zmotil!

Vilhar: Prva naloga so bila vprašanja o Hlapcih. Bi lahko... Maks prosim?

Maks: *Shit! Hiti odpreti zvezek.*

Vilhar: Maks, si tukaj?

Maks: *Prižge mikrofona.* Ja, takoj. Samo, da najdem nalogo.

Vilhar: Aha, ti kar počasi.

Maks: Okej, prva naloga... »Kaj je glavna tematika Cankarjeve drame Hlapci?« Jaz imam napisano, da slovenska družba.

Vilhar: *Nekaj časa razmišlja.* Ja, sicer tudi, ampak bo treba povedati še kaj več.

Iz ozadja se sliši glas Maksove in Špeline mame.

Mama: Maaaks!

Vilhar (prijazno): Vse v redu?

Maks: Ja, samo mami me je klicala.

Mama: Maaaaks!

Špela: Šolo imava!

Maks (nervozno): Se opravičujem.

Vilhar: Ni problema. Torej, kje sem ostala. Aha, tematika. V Cankarjevi drami Hlapci gre za spor med legitimnim in legalnim. Predstavniki legitimnega je Jerman, ki se ves čas bori proti Župniku, ki predstavlja legalno stran zgodbe. Gre se za spor okrog... *Nadaljuje.*

Na levo polovico odra pride mama s sesalcem.

Mama (naveličano): Zdaj sem morala pa sama nositi ta sesalec! Če bi vidva kdaj meni kaj pomagala.

Maks (čez zobe): Mami, na Zoomu sem!

Mama: Kakšnem Zoomu? *Stopi bližje računalniku.* (presenečeno) O, a je to tista Vilharjeva!

Maks: Ja mami. Samo toliko da veš, vidi te na kameri.

Mama: *Odskoči.* (očitajoče) Zakaj mi pa nisi tega povedal?

Maks: Sej ti pravim, da sem na Zoomu!

Mama (užaljena): To meni čisto nič ne pove.

Vilhar: ...in zato torej je tvoj odgovor nepopoln. Razumemo?

Maks: Ja, hvala.

Vilhar: Okej, naslednje vprašanje,... *Razmišlja.* Mojca.

Mama prižge sesalec, začne močno ropotati.

Špela: Mami!

Maks, Špela (jezno): MAMI!!

Mama pogleda gor k njima, luči se na levem delu odra ugasnejo. Sesalec ne rohni več.

Mama: Kaj je pa zdaj to!

Vilhar: Pravilno, Maša. Če smem dodati, je... *Nadaljuje.*

Na oder priteče oče Maksa in Špela.

Oče (strogo): Kaj se dogaja?

Maks: Zgleda, da je zmanjkalo elektrike.

Oče: Nemogoče. Kaj ste pa delali?

Špela: Mami je vklopila sesalec.

Mama (Špeli, jezno): Kaj, a misliš, da se bo hiša sama posesala? (Maksu) Kar fajn drobi tele piškote tukaj!

Oče (jezno): A lahko prosim! Jaz imam zgoraj res pomemben sestanek. Grem zamenjat varovalko, da ne vidim več sesalca zdaj kakšno uro! *Odide z odra skupaj z Mamo, ki pospravi sesalec.*

Vilhar: ...sicer pa si kar zadela, ja. Snov je nekako tudi iz življenja Cankarja, ki je opazoval okolico in bil izjemno družbeno kritičen avtor.

Maks (sam pri sebi): Ne morem faking verjet...

Vilhar: Aha, izgleda smo nekoga izgubili. Tukaj piše, da je en manj. Mogoče kdo ve? *Tišina.* No, nima veze. Prisotnost bom pogledala na koncu. Tretje vprašanje,... Andrej.

Na levi polovici odra se znova prižgejo luči.

Špela: Končno! Zdaj lahko vsaj to do konca napišem.

Maks: Upam, da me ne nadere.

Vilhar: Se opravičujem Andrej. Maks se vrača nazaj... *Klikne.* Nadaljuj.

Andrej (samo glas): Ja, in pač Župnik je bolj tak, strog.

Nekje v ozadju zazvoni telefon, kmalu ugasne.

Maks (razdraženo): Kje smo zdaj?

Vilhar: Med drugim ja, imaš še kaj?

Andrej: Ne, to je to.

Vilhar: Torej. Župnik je tisti, ki zagovarja klerikalno stranko in njeno zmago na volitvah. Na koncu drame, če ste jo seveda prebrali, Jermanu da na izbiro: ali Jerman zapusti-

Franci (iz ozadja): Miiiraaa!

Vilhar: A, se opravičujem. Samo trenutek.

Maks (obupano): A zdaj pa še ona!

Vilhar (k Franciju, ki pride na oder): Kaj je, uro imam?

Franci (obupano): Maja je ravno klicala, na urgenci je!

Špeli zazvoni telefon.

Špela: Halo, živijo.

Vilhar: Čakaj, čakaj. Kakšni urgenci?

Franci (razdraženo): Ja kako naj ti še povem, na urgenci!

Vilhar (prestrašeno): Zakaj pa?

Špela: Ne, nimam teh zapiskov, sorry. Veš kaj sem te pa hotela vprašat,... *Nadaljuje. Maks je piškote.*

Franci (s paničnim, tresočim glasom): Ne vem, nekaj so govorili o neki nesreči,... pojma nimam!

Vilhar: Zakaj nisi vprašal?

Mama (znova na odru, Maksu): Maks, kdaj misliš it na tisto masažo?

Franci: Zdaj grem takoj tja, bom vse izvedel.

Vilhar: Ni šanse, da greš sam! Samo minutko.

Maks (začudeno): Kakšno masažo?

Mama: Tisto, za katero si me prosil,...

Vilhar: Dijaki, jaz se res,...

Maks: ŠŠŠŠŠ! Špela, dej bodi tiho no!

Vilhar: ... opravičujem, ampak moram nujno zaključit uro zaradi neke družinske zadeve. Tako da res, pojdite malo ven na zrak in se vidimo v.... ponedeljek. Hvala vam za danes!

Maks, glas 5, 6,7: Nasvidenje!

Profesorica Vilhar hitro zapre računalnik, steče iz odra.

Vilhar: Počakaj me!

Maks (mami): Okej, povej zdaj.

Špela (še vedno govori v telefon): ...in pojma nisem imela, kaj naj rečem...

Mama: Špela, a greš prosim nekam drugam govorit!

Špela (telefonu): ...čakaj, samo malo. Familija se neki pizdi. *Gre iz odra.*

Maks: Kakšno masažo?

Mama: En teden nazaj si me vprašal, če ti lahko zrihtam masažo, tam, kamor jaz hodim, ker te boli hrbet.

Maks: Tega pa nisem jaz rekel.

Mama: Ja, pa si. 100%.

Maks: Kaj pa, če je bil to oči?

Mama: Aja, to pa možno. Ga grem vprašat. *Gre iz odra.*

Maks: *Za njo v zaodrje.* Mami! Sestanek ma!

Prizor 4

Na sredini odra za govorniški pult znova stopi ministrica za šolstvo.

Ministrica (nasmejano): Lepo pozdravljeni, spoštovani učenci, dijaki, študentje, in vsi ostali. Za nami je dolgo obdobje, tekom katerega je bil šolski sistem priseljen v inovacijo. Od kar se je začela epidemija in od kar smo sprejeli odločitev za šolanje na daljavo, se je v slovenskem šolstvu veliko spremenilo.

Na nastalo situacijo vedno poskušam gledati z dobre plati. Digitalne kompetence raznovrstnih deležnikov, tako učiteljev kot učencev, so se dvignile. Raba digitalnih in interaktivnih učnih vsebin se je močno povečala. Vsi smo postali bolj odprti do novih tehnologij, brez katerih šolanje v epidemiji ne bi bilo mogoče.

Če potegnem črto lahko rečem, da je bilo šolanje na daljavo uspešno. Kot sem že povedala, smo uspeli digitalizirati šolski sistem, ob tem pa smo ohranili varno in zdravo učno okolje. Slovenija je ena izmed držav, kjer je bilo v času šolanja na daljavo najmanj neenakosti. Prav vsi učenci, dijaki in študentje so imeli dostop do računalnika, preko katerega so opravljali svoje šolske obveznosti in širili svoja obzorja.

Vse kar lahko rečem je hvala. Hvala, ker ste potrpeživi, in hvala, ker ste reševali življenja. Čas je, da vas nagradimo. Od naslednjega tedna dalje bo pouk zopet potekal kot prej, v šolskih klopeh. In to za vse starostne skupine! Res sem vesela, da lahko to dobro novico delim z vami. Odločitev ni bila lahka, sprejeli pa smo jo hitro in odločno. Že od samega začetka se na ministrstvu zavzemam, da bi izobraževanje potekalo v šolah, kot je tudi najbolj učinkovito, in zdaj se to uresničuje.

Luč nenadoma osvetli 3 uradnike v ozadju odra.

Uradniki (skupaj, monotono): Kaj pa matura?

Uradnik 1: Dijaki so se večino šolskega leta šolali na daljavo.

Uradnik 2: Bo matura potekala v živo?

Uradnik 3: Kako se bodo vpisali na fakultete, če mature ne bo?

Uradniki (skupaj, monotono): Kaj pa matura?

Luč ugasne.

Ministrica: Potem je tukaj še matura. Ta bo lahko, če številke ostanejo tako nizke kot danes, potekala v živo, za kar se tudi zavzemamo. Ker pa se na ministrstvu zavedamo, da dijaki niso dobili enake količine znanja, čeprav je bila šola na daljavo enako kvalitetna, smo se odločili, da pri letošnji maturi uvedemo olajšave. Vsi dijaki na maturi dobite brezplačni kemični svinčnik – in to še ni vse – s katerim lahko pustite prazno eno vprašanje na vsaki poli.

Želim vam vso srečo. Verjamem, da zmorete!

Ministrica odide z odra.

Na odru se začne zabava. Z leve in desne strani se vlije množica najstnikov, predvajati se začne glasna disko glasba. Na levo mizo odložijo steklenice s pijačo, kozarce in prigrizke, na desno pa postavijo kozarčke za igro „beer ponga“

V ospredju odra stoji Maks in njegov prijatelj Jan ter nekaj ostalih dijakov prisotnih na zabavi.

Dijak 1 (glasno, veselo): Ej, končno je konec tega sranja s karanteno.

Dijak 2 (glasno): Jaaa, komaj sem čakal, da grem ven iz hiše.

Jan (glasno): Moji mami se je čisto strgalo. V predsobi smo morali odlagat vse stvari za 5 ur preden smo jih lahko prinesli v hišo. V trgovino smo hodil z dvojnimi maskami pa rokavicami. Če bi imeli dost testov, bi nas po moje testirala vsakih 10 minut.

Dijak 1 (v smehu): Fuck, kere glupe fore.

Dijak 2: No, sej pri men je bilo dost podobno. Danes sem moral dobesedno pobegniti iz hiše, da sem lahko prišel sem. Edini stik z zunanostjo sta bila lahko fotr pa mt, mi smo smel pa samo na sprehode v gozd, kjer ni bilo nobenga.

Maks (glasno): No, pri men vsaj ni bilo tako hudo, ampak sem imel že tok dost teh Zoomov pa to.

Jan: Dej, sploh ne začenjaj. Jaz sem po moje 80% teh Zoomov bil sam na igricah.

Dijak 2: Jaz sem probal na začetku še neki slediti, sam me je več čas fotr motil, ki je imel delo od doma. Prisežem, da več vem o nabavi materiala K26, kakor pa zgodovini.

Maks: Jaaa, dejanskoo! Moja tamala je bila, prisežem, pol svoje šole na telefonu s frendicami. Zdaj vem celo dramo z eno random Nino pa njenim tipom.

Jan: Jaz se resno sprašujem, če je kdo sploh kej odnesel od tega.

Kratka pavza, naredijo požirek pijače.

Dijak 1: A je vam delal Zoom v redu? Mene je vsake 20 minut ven metal.

Dijak 2: Naša šola ni imela Zooma. Mi smo uporabljal Teamse.

Jan: O ja, to sem pa že slišal! Ful čudno, mi smo vse delal prek Zooma.

Maks: Jaz načeloma s temi stvarmi nisem imel težav, mi gre pa ta eAsistent na kurac.

Dijak 2: A ne! Jaz ne razumem te komunikacije – enkrat ti pošlje 6 mailov za isto stvar, enkrat pa nič ne dobiš.

Jan: Nas je enkrat na polno nadrla, ker nismo dobil sporočila in pol ni imel noben narejen naloge.

Maks: Sej res, to se pa spomnim! Čist je popizdila.

Dijak 1: Mah, meni ta eAsistent itak pol časa ni delal. Vsakič, ko sem probal kaj pogledat, mi ni pustil, da se prijavim. Po mojem imamo samo tako slab wi-fi doma.

Nekdo zadane kozarček, zbrani okrog beer pong mize vzkliknejo.

Dijak 1: Moja mami itak ne verjame vsemu temu s korono. Ves čas drajsa tist Facebook, pa pravi, da nas nategujejo. Kao, da je ta virus fake, pa da nas samo hočjo nadzirat. Mi smo živel dokaj normalno.

Jan (v smehu): Haha, po mojem bi se z mojo steple med sabo, če bi se srečale. Ko je brat dobu korono, 14 dni ni smel iz sobe, pa hrano mu je pred okno postavljala.

Vsi se zasmеjejo.

Maks: Po mojem bi se res. A veš uno, ko so udrl v RTV studio?

Dijak 1: Valda, to je moja na pol organizirala. En teden pred tem sem sam o nekih novinarjih pa direktorjih pa urednikih poslušal. Pol na koncu se je pa pritoževala, zakaj niso vsi, ki jim je pisala, prišli.

Jan: Pol je dobila kakšno kazen?

Dijak 1: Ne, ne da bi jaz vedu. Vem, da je neki časa hodila na sodišče pa to, ampak pol nič ni blo iz tega. I guess, da so jim dal samo opozorilo.

Dijak 2: Jesus, moje sožalje. A pol nisi ceplen?

Dijak 1 (agresivno): Ni šans, to se pa dost strinjam z njo. Sej pojma nimamo kakšno sranje lahko tja notri dajo.

Jan: No dobr no, tok hudo spet ni. Sej so testiral že na milijonih ljudeh do zdej. Če bi bilo kej hudo narobe, bi že povedal.

Nekdo znova zadane kozarček, zbrani okrog beer pong mize vzdiknejo.

Dijak 1: Hja, misliš ja, itak ta farmacevtska podjetja nadzorujejo vse novice pa to. Po mojem majo čist vse novinarje plačane. Ni šanse, da bi jim pustil povedat karkol. Ljudje majo ves čas neke težave. Sej veš una, ki je mela strdek, pa umrla pri 20-ih.

Jan: Ah dej, to je ena, milijon ostalih je pa mogoče zaradi cepiva preživel. Pa sej mi je dost useen zate, če se nočete cepit, je to vaš problem. Sej boš ti prej ostal brez staršev.

Maks: No, no, dajmo rajš kej drugega začet.

Dijak 1 (jezno): Kaj si mi ti zdele reku!?

Pride do Jana, ga porine. Ostali poskušajo preprečit pretep.

Dijak 1 (agresivno): Bomo vidl, kdo bo res bogi, pol, ko boste vsi raka dobil.

Dijak 1 se nasilno prerine do mize in si natoči pijačo.

Dijak 2: Tole je bilo pa kar scary. (Janu) Pazi mal, kaj govoriš.

Jan: Ma, s takimi ljudmi se sploh ne moreš normalno pogovarjat. Nej jih zjebe naravna selekcija.

Maks: Okej, zdaj pa res dost. Nehajmo se pizdit za brez veze.

Dijak 2: Maš prav. Po skoraj celem letu smo spet zunaj, dejmo se mal zabavat.

Jan: Se strinjam.

Maks: Ajde, pejmo zraven.

Vsi se vključijo v zabavo, glasba postane glasnejša. Nadaljuje se igra beer bonga, po celem odru so razporejene manjše skupinice, nekateri začnejo plesati.

Jan (glasno): Tole je kar nice, sem že čist pozabil, kako je na partyjih.

Maks (glasno): Mislim, da nisi edini, ki je pozabil - lej tisto, ki bruha tam.

Jan: O fuj no, a si mi res mogu točno to pokazat.

Maks: Čaki, čaki, zdaj jaz mečem. Glej to!

Maks vrže ping pong žogico proti kozarcem na drugi strani mize.

Jan: Tole je bilo pa res bedno!

Maks (zbadljivo): No, da vidimo tebe.

Žogico dobi še Jan, ki tudi zgreši kozarec.

Jan: Okej, ni fer. Že dve leti nisem vadil.

Maks: Mislim, da smo vsi malo iz vaje.

Obadva se zasmejeta in premakneta k drugi skupini najstnikov.

Zabava se nadaljuje. Čez nekaj trenutkov, ko se zamenja pesem, se vsi zberejo skupaj in začnejo plesati.

Nenadoma glasba ugasne. Vsi razen Maksa zamrznejo. Luč osvetli 3 uradnike v ozadju.

Uradniki (skupaj, monotono): Kaj pa matura?

Uradnik 1: Na zabavi si, namesto, da bi se učil.

Uradnik 2: Si pozabil, da je ministrica napovedala tudi matura?

Uradnik 3: Kako se boš vpisal na fakulteto s porazno matura?

Uradniki (skupaj, monotono): Kaj pa matura?

Luč ugasne. Ljudje se znova premikajo. Glasba se nadaljuje, vendar oddaljeno.

Močna luč osvetli Maksa na sredini odra, ki kljub živi zabavi mrtvo strmi v občinstvo. Ob njem ostali plešejo. Ostale luči se počasi zatemnijo. Ko je luč samo še na Maksu, se ostali zberejo v vlakec in odplešejo z odra.

Prizor 5

Luči na odru se prižgejo.

Za levo mizo, pred odprtimi zvezki in računalnikom, sedi Maks. Za desno mizo Za levo mizo, pred odprtimi zvezki in računalnikom, sedi Jan. Oba nekaj časa pišeta, brskata po računalniku, listih,...

Maks si z rokami pomane obraz in vzame telefon. Telefon zazvoni Janu.

Jan (monotono): Halo, živijo.

Maks (utrujeno): Živijo. Kako si?

Jan: Ma v redu, učim se. Ti?

Maks: Jaz sem se učil do zdele, sam ne morem več. Pač nimam več energije.

Jan: Čist enako, ja.

Tišina.

Jan: Bi mogoče šel mal ven na zrak?

Maks (veselo): Ej, sploh ni tako slaba ideja... Lahko čez... ene 15 minut?

Jan (veselo): Zmenjeno. Kje se pa dobiva?

Maks: Na Glavnem trgu?

Jan: Okej, se vidvia.

Maks: Ajde, čau.

Oba gresta z odra in se čez nekaj trenutkov vrneta oblečena v zunanja oblačila. Srečata se na sredini. Na stropu se pojavijo zvezde.

Jan (veselo): Hej!

Maks (veselo): Živijo. Kam greva?

Jan: Ne vem, mogoče greva lahko tja gor na hrib. Mal stran od folka.

Maks: Okej, super.

Skupaj se začneta počasi sprehajati po odru.

Maks: In, kako ti gre kej učenje?

Jan (naveličano): Ugh, sploh ne govor. Počasi se mi bo sfukal od te mature.

Maks (v smehu): A se ti še ni?

Jan (z nasmehom): Lej, čez en teden lahko že pozabim. Samo še to me tolaži.

Maks: Sej to, sam tole odpišem, pol pa nikoli v življenju več ne vidim tega sranja.

Jan: Ooo, komaj čakam.

Maks: Po mojem bom za vikend spal 14 ur.

Jan: Ha, moj rekord je 15. Enkrat za nov let.

Maks: Jooj, a se spomniš letos? No, lansk let ubistvu.

Jan: *Smeh.* Se ja. Sicer ne vem kako, ker niti roke pred sabo nisem dobro vidu.

Maks: Ti si bil res čista koma. A veš, kako si domov prišel?

Jan: Mmm, če dobr pomislim, niti ne.

Maks: Namig: v mojih rokah.

Jan (neprijetno): Fak, sorry.

Maks: *Smeh.* Ni panike, sem te že takrat dost napizdil.

Jan: Ah ja, ena tako zadevo bi pasal ponovit zdele.

Maks: Ti kar sanjaj, ja.

Jan: Lahko se mogoče zmenimo pol julija, ko bomo vsi z vsem konec.

Maks: To sem pa takoj za.

Pavza.

Maks: A si slovenščino že kej delal?

Jan: Ne še, zdaj na koncu sem imel še par testov za odpisat.

Maks (razdraženo): Men se zdi, da nas ta Vilharjeva ni nič naučila.

Jan: Ja, prisežem!

Maks: Mislim, sej je prijazna pa vse, ampak realno je bila polovico vsake ure razredna. Da sploh ne govorimo o karanteni.

Jan: Če mene vprašaš karkoli od slovenščine, pojma nimam. Tiste teste sem že nekako skupaj spravil, itak je dajala skos iste naloge k prejšnja leta. Sam ostal mi ni pa nič.

Maks: Pač okej, štekam, da se ti ne da delat, če veš, da tvoj predmet ni na maturi. Ampak slovenščina? Čist vsako leto je razlagala, kako bomo v četrtem letniku nadoknadil, kar nismo za nazaj, in pol smo mel itak pol časa samo nadomeščanja pa zaposlitve. Hvala bogu za tiste boge zapiske iz dijaski.net. Sej so zlo bad, ampak boljš kot nič.

Jan: Drugač vem, da imaš tudi neke odprte spletne učilnice z zapiski od ene profesorice iz biotehniške v Kranju.

Maks (v smehu): A res, al kaj? (sarkastično) Kako prijazno.

Jan: Sej dvomim, da ve, da lahko vsi to vidmo. *Smeh.*

Maks: Sliši se lihk tako digitalno usposobljena kot Vilharjeva.

Jan: Oooo ne, dej ne spominjaj me. Pa sej na konc koncev tudi pri drugih ni šanse, da se skoncentriraš na tist ekran za 6 ur. Jaz sem zmeri na koncu igrce igral al pa kej.

Maks: Dej, men sta še starša skos neki težila. Špela je bla nakonc še najbolj v redu.

Jan: No, jaz vsaj tega problema s sestrami ali pa brati nisem imel, drugače bi se mi po mojem res zmešal.

Maks: Ja, bi se ti. *Smeh.*

Maks (sarkastično): Najboljše so mi pa te prilagoditve mature zaradi korone.

Jan: To je uno, ko majo v trgovini popust iz 11,20 na 11,18. *Smeh.*

Maks: Sam res. (oponaša) „Dve leti ste bili na daljavo. Namesto, da bi delali snov, ste se polovico časa ukvarjali s tem, ali zoom dela, ali ne. Polovica profesorjev je pa itak samo enkrat na teden delo pošiljala, ki ga ni nihče naredil. No, ker res razumemo vašo stisko in smo prijazni do mladih, imate lahko na ustni maturi namesto 135, samo neverjetnih 130 vprašanj.“ *Smeh.*

Jan (sarkastično): Res so tako prijazni. Jaz bi jih kar objel.

Maks (sarkastično): Dajmo jim poslat pisno zahvalo dijakov. *Smeh.*

Jan: Ja, ta bi bla dobra. *Tišina.*

Jan: Ej, meni se malo ne da več hodit. A se lahko usedeva?

Maks: Ja, najboljš.

Usedeta na tla in nekaj časa gledata gor, v zvezdnato nebo.

Maks: Zakaj se mi obremenjujemo s takimi glupimi stvarmi?

Jan: Kako to misliš?

Maks se uleže na oder, sledi mu Jan.

Maks: Poglej gor.

Jan (zmedeno): Gledam?

Maks: Toliko je enih zvezd na nebu, vsaka vsaj 1000x večja kot Zemlja. Mi smo res taka mini mini mini pikica. Vesolje je tako faking veliko, tok enih planetov, svetov, galaksij. Realno živimo na lebdeči skali sred ničesar. In pol se jaz sekiram, kako bom odpisal en test, kot da je konec življenja.

Tišina.

Jan: Mhm, ljudje smo res zanimivi. Lahko bi lepo mal krave pasli, vsake toliko časa ogenj zakurili, pa vajbal. Ampak ne, mi si moramo zakomplicirat lajf na polno.

Maks: Mi smo tako nepomembni, mamo se pa za center vesolja.

Pavza.

Maks: Ej Jan, kdo si želiš ti postat? Kdo hočeš bit v svetu, v prihodnosti?

Jan: Hmm, dobro vprašanje. Kaj pa sploh je pomembno v svetu? Izobrazba? To, da maš pet na maturi? To, da se lahko vpišeš na dober faks? Da še tam umiraš od učenja in si cel dan zaprt v sobi? Da maš pol lahko dobro službo? Da lahko zaslužiš za eno bedno garsonjero da se lahko odseliš? Da maš pol veliko družino? Da rataš zagrenjen fotr, ki gleda fuzbal zvečer? Da se skoraj do smrti skregaš

s sefom za povišico? Da gledaš, kako grejo tvoji otroci stran? Da na koncu v domu umreš sam? A je to point?

Pavza.

Maks: Jaz hočem bit zdravnik. A veš tiste zdravniške serije, ki smo jih gledal v osnovni šoli? Jaz že od takrat vem, da je to tisto, kar hočem bit. Nekako pomagat drugim ljudem, jim izboljšat življenje, pa se ukvarjat s človeškim telesom, kar je itak najbolj zanimiv del biologije. Po eni strani tudi bit tisti, ki lahko počasi spreminja svet.

Ampak včasih se res počutim, kot na tekočem traku. Veš koliko ljudi je že bilo pred mano na istem stolu in pisal iste teste? Vsi. Čist vsi so šli čez to. Ni enega človeka v Sloveniji, ki ne bi rabil it čez to sranje. Ni enega človeka, ki ne bi umiral vsako popoldne ob zvezkih. Ampak ne glede na to, smo še vedno tukaj. Vsaka nova generacija na istem. Brez kakršnihkoli sprememb.

Jan: A misliš, da ko si 30, greš v neko mašino, kjer ti zbrišejo spomin? *Smeh.*

Maks (nasmejano): Tako zgleda, ja.

Pavza.

Jan: Ej Maks. Hvala, da si že ves ta cajt z mano.

Maks: Hvala teb, Jan.

Maks in Jan še nekaj trenutkov leže opazujeta zvezde.

Maks: Mene je mal zebst začel, a greva noter na eno pijačo?

Jan: Ja, pejva. *Vstaneta.*

Luč nenadoma osvetli 3 uradnike v ozadju odra.

Uradniki (skupaj, monotono): Kaj pa matura?

Uradnik 1: Nimaš časa, da bi šel še na pijačo.

Uradnik 2: Čez nekaj dni te čaka matura.

Uradnik 3: Kako se boš vpisal na medicinsko fakulteto, če se ne učiš?

Uradniki (skupaj, monotono): Kaj pa matura?

Luč ugasne.

Maks pogleda na uro.

Maks: V bistvu, sorry. Ne morem. Tok mam še za predelat, pa ful je že pozno.

Jan: Ah, škoda. No, sej te nekaj razumem.

Začneta se sprehajati z odra.

Maks: Hvala vseeno.

Jan: Sploh ni panike, jaz grem kar spat po mojem. *Smeh.*

Maks: Srečnež, da ti to rata.

Jan: Veš kaj, včasih moraš mal računat na srečo. Recimo, da bom v redu listek potegnu.

Maks: Oh, ko bi vsaj. Drugače sem...

Luči na odru ugasnejo.

Prizor 6

Za levo mizo pred odprtimi zvezki in računalnikom, ki so zdaj malo drugače razporejeni, sedi Maks. Za desno mizo pred odprtimi zvezki in računalnikom sedi Aleksandra. Obadva se učita Hlapce.

Maks (sam sebi, išče zapiske): Hlapci, Hlapci, Hlapci? *Lista po zvezku. Odpre drug zvezek. Aha, tukaj je nekaj napisano. Bla bla, bla bla bla. Lista naprej. A to je vse kar imam, al kaj? Shit. Začne brskati po računalniku. Pa dej, ne me zajebavat no. Kdaj smo to sploh delal? Vzame telefon.*

Maks (prijazno): *Živijo! Pomaha Aleksandri na drugi strani. Ta mu pomaha nazaj.*

Aleksandra (prijazno): *Živijo! Kako si?*

Maks: Ma, v redu. Malo sem zmatran, ampak se poskušam učit. Ti?

Aleksandra: Ja, nekak enako, tudi jaz se težko spravim kaj delat. Predvsem se mi pa took ne da teh Hlapcev učit.

Maks: Te čist razumem. Jaz po mojem pol zapiskov sploh nimam. Maš ti mogoče kaj več napisano?

Aleksandra: *Pogleda liste in zvezke pred sabo.* Ne, nimam. Tudi pri meni je bolj bogo.

Maks (razdraženo): Joooj, ta Vilharjeva. Prisežem, da pri njej nič nismo delal.

Aleksandra: Pa sej je prijazna pa vse, ampak moram vse sama naredit, če hočem, da kaj znam.

Maks: Točno to. *Tišina.* A bi mi vseeno lahko prosim poslala, kar imaš? Samo toliko, da vidim, če mi kaj pomembnega manjka.

Aleksandra (nekoliko negotovo): Z veseljem, ampak zdele res nimam časa. Z družino ravno gremo na nek izlet.

Maks: Aha, ful dobro. Kam pa?

Aleksandra (nervozno): Nekam na Bled, tja nekje.

Maks: Upam, da tam ne dežuje toliko kot tukaj.

Aleksandra: Ja, res. *Neprijetna pavza.* Lahko pa ti pošljem zvečer.

Maks: Sam jaz bi res rabil to zdaj, ker drugače mi bo zmanjkalo časa.

Aleksandra: Sorry, res ti ne moram pomagat. Mogoče ma pa Neža kaj več.

Maks: Z njo se pa ne pogovarjam neki ful.

Aleksandra: Pol pa res ne vem.

Maks: *Vstane, šele zdaj dobro pogleda na drugo stran.* Ampak, saj imaš zapiske direkt pred sabo. Pa v času tega pogovora bi brez problema že poslala.

Aleksandra (nervozno): *Začne zapirat zvezke in zlagat liste.* A tole misliš? Ne, to je nekaj drugega. *Odloži telefon.*

Maks zapusti svoj del odra, se približa desni jedilni mizi.

Aleksandra (jezno): Ne glej tega no!

Maks (jezno): Če imaš tri metrski naslov Hlapci!

Aleksandra: Pa kaj to tebe briga!? *Zapiske in zvezke pograbi v roke.*

Maks: Rekla si, da nimaš nič o Hlapcih!

Aleksandra (zgroženo): In kdo si ti, da bi ti morala kar tako zastonj dajat zapiske?

Maks (razočarano): Tvoj sošolec? *Nekaj sekund tišine. Začne ji puliti zvezke iz rok.*

Aleksandra: Pusti – me – na – miru!

Maks: Daj mi to sem!

Aleksandra: Da takoj zdaj spustiš! Moje je!

Maks: JAZ NIMAM NIČ NAPISANO!

Aleksandra: BRIGA ME! *Maks zmaga v puljenju, zvezki in listi so zdaj v njegovih rokah in po tleh.*

Aleksandra (zgroženo, gnusno): Kako si drzneš!? *Odvihra iz odra.*

Maks (v preziru): Ta ženska je čist zmešana.

Maks tiho pobere liste, zbere zvezke in jih prinese na svojo stran odra. Sede za mizo, začne listati po novih zapiskih.

Maks (šokirano): Deset strani! Kje je to sploh našla? *Pripravi si zapiske za učenje.*

Maks (sam sebi, na glas se uči snov): Okej, gremo. Torej: „Hlapci so drama, ki jo je Ivan Cankar napisal po državnoborskih volitvah leta 1907 in je bila prvič uprizorjena leta 1919.“

Hlapci so drama, ki jo je Ivan Cankar napisal po volitvah? Leta 1907 in prvič je bila uprizorjena leta 1919. 1907, 1919. 1907, 1919. 1907 – volitve, 1910 – uprizoritev. *Učenje se v tem smislu še nekaj časa nadaljuje.*

Maks: „Snov za dramo je Cankar dobil po volitvah. Osrednja tema je boj med legalnim in legitimnim.“

Snov je... Ugh. Snov je... dobil po volitvah.

„Osrednja tema je boj med legalnim in legitimnim.“ Torej, snov je dobil po volitvah, osrednja tema je boj... med... „Osrednja tema je boj med legalnim in legitimnim.“

Snov je iz volitev, osrednja tema je boj med... legalnim in... legalnim in... legitimnim! Snov je dobil iz volitev, osrednja tema je boj med legitimnim in...

Maks (jezno): Pa dej kaj the fuck je to! Kaj jaz delam? Kaj me briga za tega Cankarja! Ko vsaj ne bi pisal teh jebenihi dram! Sej še Vilharjeva pojma nima, še sama ne zna povedat nič!

(oponaša) „Ja, veste, župnik je bil zelo strog človek, ki Jermanu ni pustil“ – pa dej fuck off! (jezno) Kako naj jaz KARKOLI znam, če mi ona še povedat ne zna!? Pa še te faking zapiski čez 10 strani, ni šanse, da pridem čez vse. Ker debil si je to zmisli!? *Glavo zakoplje v roke. Ugh, dost imam! Vstane.*

Luč nenadoma osvetli 3 uradnike v ozadju odra.

Uradniki (skupaj, monotono): Kaj pa matura?

Uradnik 1: Testna pola iz književnosti je sestavni del mature iz slovenščine.

Uradnik 2: 50% točk na maturi iz slovenščine se pridobi iz literarnega eseja, letos na temo Hlapcev.

Uradnik 3: Kako se boš vpisal na fakulteto, če ne boš dobro pisal eseja?

Uradniki (skupaj, monotono): Kaj pa matura?

Maks (razdraženo): Kako prosim?

Uradnik 2: 50% točk na maturi iz slovenščine se pridobi iz literarnega eseja, letos na temo Hlapcev.

Uradnik 3: Kako se boš vpisal na fakulteto, če ne boš dobro pisal eseja?

Maks (jezno): Veste kaj, to svojo maturo si lahko zatlačite nekam! Zakaj ves čas ta jebena matura!? Matura tisto, matura levo, matura desno – DOL MI VISI! Cele dneve se učim, že zadnji mesec ne hodim NIČ ven, ta teden sem šel ENKRAT VEN IZ HIŠE! In še od tega nisem imel NIČ, ker sem dobil slabo vest glede mature! ZMEŠAL SE MI BO! A razumete!?! ZMEŠAL SE MI BO!

Uradnik 2: S splošno maturo kandidati dokazujejo doseganje standardov znanj, ki so določeni s cilji gimnazijskih programov in usposobljenost za univerzitetni študij. Rezultat na maturi predstavlja tudi pogoj za vpis na fakultete.

Maks (obupano): Zakaj? (jezno) Mi zna kdo povedat ZAKAJ je to potrebno!?! Študirat grem medicino, zakaj rabim znat Hlapce!?! ZAKAJ!?! Kaj mi bo to pomagal!?!

Uradnik 1: Testna pola iz književnosti je sestavni del mature iz slovenščine.

Maks (razdraženo): Okej, razumem! Razumem, da je treba vedet tudi kaj o slovenščini. Da moramo znat govorit naš jezik. Da moramo znat pisat v našem jeziku. Da je fino, če vemo, kaj smo Slovenci zapisal kot del naše zgodovine. Da je treba poznat Shakespearja, da je treba poznat Odisejo. Da je nujno, da se spoznavamo z literaturo, ker nam mogoče odpre drugačen pogled na svet. Vse to mi je jasno. (jezno) Ampak zakaj je moj jeben esej tako pomemben za študij medicine! A to pomen, da bom slab zdravnik?

Uradnik 2: 50% točk na maturi iz slovenščine se pridobi iz literarnega eseja, letos na temo Hlapcev.

Maks (jezno): Kater DEBIL si je tega spomnil!?!

Uradnik 3: Maturo so si leta 1988 zamislili strokovnjaki na področju izobraževanja. Z zakonsko podlago so odprli možnost, da se srednješolsko izobraževanje zaključi z izpitom. Dokončno je bila uvedena leta 1994.

Maks (obupano): Kaj? Katerega leta?

Uradnik 3: Maturo so si leta 1988 zamislili strokov-

Maks (jezno): Tisoč devetsto osemosemdeset! A se vi zajebavate! Takrat sploh še interneta niso imeli! Vsi ste fuknjeni, zmešal se vam je! Pojma nimate, POJMA NIMATE! *Tišina.*

(obupano) A vi sploh veste, kaj nam delate? (jezno) 18 sem star! Zanimat bi me mogle čist druge stvari! Vsak dan bi moral bit v klubu! Hodit bi moral po zabavah! Moral bi bit zunaj s frendi, ne pa bit zaprt tukaj notri! Skrbet bi me morala ljubezen! Lahko bi potoval po Evropi! Se po šoli ukvarjal s športom, krožki, umetnostjo, drugimi zadevami! *Tišina.*

(obupano) Cela moja prihodnost visi na nitki enega izpita. Če to zaserjem, se mi podre življenje. Nima veze, ali sem se zadnjih 13 let na polno učil in delal za šolo. Če zajebem ta izpit, ni več mojih sanj. In kaj bom pol? Kam bom šel naprej?

(jezno) Več stresa čutim kot pa moja 50-letna mama! Kje je moje OTROŠTVO?! Kje je moje ŽIVLJENJE?! Temu že ne moram reč življenje. *Tišina.*

(obupano) Oropali ste nas. Nič nimam več! Ne resnih frendov, ne otroštva, ne volje! Zakaj sem sploh še tukaj?

Uradniki odidejo iz odra. Maks se počasi vrne k svoji mizi.

Maks: *Obrane stran v zapiskih.* „Snov za dramo je Cankar dobil po volitvah. Osrednja tema je boj med legalnim in legitimnim. Predstavniki legitimnega je Jerman, predstavnik legalnega pa župnik. Dve glavni osebi sta tekom celotnega dramskega dogajanja v konfliktu.“ Snov je dobil na volitvah, glavna tema je legitimno proti legalno. Eno je župnik, drugo je Jerman. Umm. Legitimno je Jerman, legalno je župnik. Ves čas imata konflikt.

Nekdo potrka na vrata.

Maks: Učim se!

Mama (prijazno): Vem, za sekundico te zmotim. *Pride na oder.*

Maks (razdraženo): Kaj je zdaj spet?

Mama: Špela je poslala tole razglednico iz zaključnega izleta. Tudi tebi jo je napisala.

Maks (iskreno): Mami, res nimam časa zdele.

Mateja (prijazno): Kaj pa delaš?

Maks: Ma, te Hlapce od Cankarja.

Mama (zaskrbljeno): Aha. Lej, ti jo pustim tukaj. *Poljubi ga na lase.* Sej si priden. Boš vidu, da ti bo šlo super. *Gre iz odra.*

Maks: Ko bi vsaj.

Maks nadaljuje z učenjem. Luči na odru ugasnejo.

Prizor 7

Na odru in v dvorani je tema, luč osvetli levo polovico odra.

Na levi polovici odra je za mizo zbrana družina. Oče in dedek se nervozno sprehajata ob mizi, ostali člani družine sedijo za mizo in tresejo s koleno, tapkajo s prsti.

Mama: Pa sej mu bo uspelo, mora mu. Toliko se je učil.

Oče (z zelo glasnim in strogim glasom): Itak, da bo naredil, dej nehaj že zganjat paniko!

Mama (ogorčeno): Jaz sem tista, ki zganja paniko!? Nehaj se tukaj sprehajat gor pa dol, ker me delaš nervozno.

Oče: No, mene pa pomirja! Itak je pa sam od njega odvisno, kako mu bo šlo.

Babica: Kaj pa, če ga vprašajo težko vprašanje? A poznamo učiteljico?

Mama: Ah dej mama no, tudi če bi jo, so v komisiji itak trije.

Oče: Vsa vprašanja so pa tako ali tako že vnaprej znana, tako, da ne bi smel bit nekih velikih presenečenj.

Dedek: Meni je zadnjič razlagal nekaj o Hlapcih - upam, da ga to vprašajo. Poba ve več, kot profesor.

Mama: (k očetu) No, vidiš. Saj zna vse.

Oče: Ja, jaz verjamem, ampak ti si tukaj vsa nervozna.

Mama (razdraženo): Veš, zakaj sem nervozna? Ker imam pravico bit nervozna! Na svojo maturo sem šla čisto nepripravljena. Mama me je en dan prej spraševala slovenščino, pa pojma nisem mela.

Babica: Res je, na niti eno vprašanje mi nisi prav odgovorila. Na dan slovenščine sem šla k maši, skoraj sama sem v cerkvi molila. Župnik je že mislil, da se mi je čisto zmešal.

Mama: Ampak očitno je deloval. Dobila sem točno tisto, kar sem znala, ostalo sem pa mal nabijala, itak me je profesorica mela rada. Hočem reči, če jaz takrat ne bi mela take sreče in naredila mature, ne vem, kje bi bla danes.

Oče: No, pa saj si jo naredila.

Dedek: Vsi ste nori. Imejte malo zaupanja vanj, sej je pameten fant. Bo že.

Osvetli se desna polovica odra, kjer ob stekleni posodi polni listkov stoji Maks. Pred njega, vendar toliko na stran, da ne zastirajo pogleda nanj, stopijo uradniki.

Ko stojijo pred njim, srednji pokaže na posodo. Maks začne mešati listke in enega vzame iz posode, ter ga preda srednjemu učitelju. Ta listek prebere na glas.

Uradnik 1 (s strogim glasom): Ivan Cankar, Hlapci.

Prižge se luč, ki osvetli 3 osebe za Maksom. Ena od njih je profesorica Vilhar, ki mu predava o Ivanu Cankarju. Druga je Aleksandra, ki mu razlaga Hlapce. Tretja oseba je zdravnica in prvega prizora, ki mu daje motivacijski govor. Vsi nekaj časa govorijo naglas, naenkrat.

Glavni junak dvigne roke in jih simbolično ustavi. Luč ugasne, Vilhar, Aleksandra in zdravnica utihnejo.

Maks (popolnoma monotono, na pamet naučeno, hitro, vedno glasneje): Ivan Cankar je bil eden od največjih slovenskih pisateljev in pesnikov. Sicer je bolj znan po svoji prozi kot poeziji, kljub temu pa njegova pesniška dela niso zanemarljiva. Njegova glavna pesniška zbirka je Erotika, s katero je nasprotoval Župančičevi Čaši opojnosti. Je avtor številnih kratkih zgodb, imenovanih črtice, ki so večinoma nosile družbeno-kritično sporočilo.

Poleg tega je Cankar avtor številnih dramskih besedil. Ena od njih je drama z naslovom Hlapci, ki je izšla leta 1910 in bila prvič uprizorjena leta 1919 v Trstu. Snov za dramo je Cankar dobil po takratnih volitvah, na katerih je slavila konservativna stranka Klerikalcev. Osrednja tema je boj med legalnim in legitimnim. Predstavniki legitimnega je Jerman, predstavnik legalnega pa župnik. Dve glavni osebi sta tekom celotnega dramskega dogajanja v konfliktu.

Hlapci se zaključijo tako, da Jerman, predstavnik legitimnega, propade, vendar nikoli ne izvemo, kaj se z njim dokončno zgodi v prihodnosti. S tem Cankar ni zapečatil Slovenske prihodnosti, le namignil je nanjo.

Glavnemu junaku se v trenutku spremeni izraz, nekaj sekund obupano gleda v občinstvo, nato se sesede na oder.

Uradnik najbližje občinstvu iz žepa vzame telefon, nekaj časa tipka in nato pošlje sporočilo. Telefon takoj pospravi.

Na levi strani odra se sliši zvok sporočila. Mama navdušeno pogleda na telefon. Očitno je presenečena, vzklikne proti celi družini, ki jo v pričakovanju gleda.

Mama (navdušeno): Naredil je! In to s 5!

Celotna družina proslavlja, objemajo se, vzklikajo, se veselijo. Na mizi si točijo vina – oče napove, da bo odprl posebno buteljko. Pride še sestra Špela, ki ji povejo veselo novico.

Na desni polovici se ne spremeni nič. Maks obleži na tleh, Uradniki ostanejo na svojem mestu.

Zastor.

interpretacija

Gledališki oder, na katerem se dogaja drama, predstavlja oder sveta, saj odraža svet, v katerem odraščata naša generacija. Ta zagotovo ni idealen, prej bi ga lahko označili za distopičnega. Drama opozori na problematiko, da posameznik v današnjem šolskem sistemu nima možnosti ali moči spreminjati sveta, ki pripada silam, ki jih kot dijaki ne razumemo. Tudi če smo mnjenja, da je vsaj minister za šolstvo tisti, ki lahko izboljšuje šolski sistem, se to v drami izkaže za neresnično, ko uradniški zbor iz ozadja vskoči med ministričinim govorom. Kdo torej sploh stoji za maturo in komu ta koristi?

Dogajanje temelji na doživljanju sveta skozi oči Maksa, ki je nastal kot odraz moji lastnih izkušenj v gimnaziji. Njegova največja ovira ali cilj tekom najstniškega odraščanja ni ljubezen, prijateljstvo ali zabava, vendar opravljena matura, da bi se lahko vpisal na medicino.

V prvem prizoru vidimo ženski in moški lik, ki sedita vsak na svoji strani odra, kar *simbolizira dva pola*. Ženska s svojim izgledom in vprašanji sporoča, da je izobrazena zdravnica, moški pa s popravljanjem mize, da je mizar. Kasneje, ko se ob prihodu Maksa razvije pogovor o srednješolskem izobraževanju, izvemo, da *ženska predstavlja gimnazijo, moški pa srednjo šolo*. Vsak pred Maksom predstavi svoje argumente, ki niso nujno vezani na njegovo osebnost in ocene, vendar na *širše družbene in kadrovske problematike*. Maks pri vsem tem očitno nima besede in mora, kot danes številni osnovnošolci, izbirati med prepustiti enim ali drugim *družbenim pričakovanjem*. Za Maksa ženska izbere gimnazijo, da bo imel še nekaj let, da se odloči glede študija, kar nakazuje na to, da *gimnazija večkrat izbere tebe, kot ti gimnazijo*. Dialog med žensko in moškim, ki se nadaljuje ko Maks odide, pooseblja *družbeni dialog v Sloveniji*, kjer se še vedno pripravamo, *ali je bolj pomembno fizično ali intelektualno delo*.

Drugi prizor prikazuje prvi šolski dan. Dijaki se med sabo še ne poznajo in so zato le neznanka drug drugemu, kar je *prikazano skozi monotono obnašanje in ista oblačila*. Ker zgodbo spremljamo preko osebne izkušnje Maksa, sta on in njegov novi prijatelj Jan oblečena v *barvna oblačila, saj se tekom dialoga spoznata*. Pogovarjata se o stvareh, ki jih najpogosteje slišiš v prvem tednu gimnazije – *razlogi za vpis in stanje na osnovni šoli*. Ko v razred stopi profesorica, vsi takoj vstanejo, kot je to navada v šolah. S sočasnostjo gibanja je prikazano, kako *bizarno in avtoritarno lahko ta navada izpade v 21. stoletju*. Ozračje postane manj napeto, ko se profesorica Vilhar izkaže za prijazno osebo. Najprej želi, da bi se razred med sabo spoznal in si tako olajšal prehod v gimnazijo, vendar jo pri tem zmotijo uradniki, ki jo opozorijo na razlago mature, kar predstavlja *nenehno siljenje profesorjev v priprave na maturo*. Profesorica nato prebere bistvo zakona o maturi, ki je bil sprejet leto pred rojstvom dijakov, kar izpostavi, da *naše življenje kroji nekaj, ki je bilo določeno že pred našim rojstvom in se od takrat ni spremenilo*. Na koncu profesorica napove, da se bodo *že drugo šolsko uro začele priprave na maturo* čez štiri leta.

Tretji prizor odpre ministrica za šolstvo, ki nagovori učence, dijake in študente. Pove jim, da bo šola do nadaljnjega potekala na daljavo, vendar iz njenega govora lahko razberemo, da *še sama ni čisto prepričana, da sprejema pravo odločitev*. Poleg tega tudi njej za ovratnik dihajo uradniki, ki zahtevajo odgovore glede izvedbe mature med epidemijo. Tu se izkaže, da *niti ministrica za šolstvo, ki naj bi usmerjala izobraževanje v Sloveniji, nima avtoritete nad njimi*. Prizor se nadaljuje s prikazom prve ure šole na daljavo. Namen ni norčevanje iz profesorjev v času karantene, vendar *izpostaviti problematiko nepripravljenosti na nove okoliščine*. Delavci v izobraževalnih zavodih niso dobili niti enega izobraževanja ali tečaja uporabe spletnih orodij, pri čemer so bili prepuščeni sami sebi. Dramsko dogajanje opozori tudi na *neprimernost učnega okolja*, kjer je bil redkokdo sam v sobi brez raznih motilcev pozornosti. Prizor se konča v *popolnem kaosu, ki smo ga dijaki doživljali vsakodnevno*.

Tudi četrti prizor začne ministrica za šolstvo, ki napove vrnitev v šolske klopi. Ob tem se znova pojavi več *protislovji*, na primer, ko najprej hvali šolo na daljavo, nato pa fizično izobraževanje predstavi kot nagrado. Na koncu omeni še *prilagoditve na maturi* zaradi dolgega izobraževanja v spremenjenih okoliščinah, ki so bile *smešno majhne*. Dogajanje se spremeni v zabavo, ki so bile po koncu karantene v razmahu. Na začetku nekaj prijateljev med sabo deli *izkušnje s preživljanjem karantene*, ki segajo od strogega lockdowna do zelo odprtega življenja. Vsi se strinjajo, da je bila *šola na daljavo neučinkovita*. Pogovor se spreobrne v *prepir glede covid-19*, ki je zahvaljujoč različnim pogledom staršev *razdelil veliko prijateljstev*. Zabava se za Maksa konča, ko ga uradniki spomnijo na maturo. V tistem trenutku ga *prevzame pritisk, odgovornost in slaba vest* glede prihajajoče mature, *zaradi česar se ne mora več zabavati*, ampak le mrtvo strmi v občinstvo.

Peti prizor se začne s telefonskim dogovorom med Janom in Maksom, da si vzameta nekaj minut odmora na zraku. Med sprehodom se pogovarjata o življenju, učenju in zabavah, ki se jih spomnita. Gledalec spozna, da je *Jan na zabavah veliko bolj sproščen, kot Maks, ki skrbi za ostale okrog sebe*. V dialogu omenita tudi težave s slovenščino, predvsem zaradi *vseh zaostankov, ki jih je ustvarila epidemija* in šolanje na daljavo. Kasneje se ob pogledu na zvezde dialog poglobi. Jan in Maks razmišljata o *majhnosti in nepomembnosti skrbi, s katerimi se dijaki soočamo*, proti celotnemu vesolju. Sprašujeta se o smislu življenja in prihodnosti. Jan izrazi *dvom o današnjem kapitalističnem življenjskem ciklu*, ki smo ga kot celotna družba vcepili v drug drugega, in pokaže, da *nima izdelanih ambicij za prihodnost*. Po drugi strani pa Maks razkrije svojo željo, da si želi *na odru sveta postati nekdo, ki spreminja življenja in svet prek medicinskega poklica*. Po posredovanju uradnikov Maksovo potrebo po socialnem življenju zamenja *pritisk glede učenja za maturo*, zato se še *zadnjič v drami z Janom razideta*.

V šestem prizoru v dramsko dogajanje vstopi Maksova sošolka in prijateljica Aleksandra. Na začetku se na kratko pogovorita o zabavi in težavah pri učenju, kasneje pa Maks Aleksandro prosi za zapiske. Ta se najprej poskuša izvleči iz Maksovih vprašanj glede zapiskov in se mu zlaže: ko Maks opazi njene zapiske na mizi in jo ujame na laži, pa ji ta poskuša zapiske nasilno odvzeti. Dialog predstavlja *pogosto tekmovalno klimo v razredih, kjer deljenje zapiskov in medsebojna pomoč nista samoumevni, vendar je v zameno pričakovano plačilo*. Za tem se Maks začne učiti Hlapce. Ta del monologa problematizira *učenje za maturo, ki pogosto ne temelji na razumevanju snovi, vendar na učenju zapiskov na pamet*. Kasneje Maks preide v krizo, pri čemer se spre z uradniki. Opozori jih na nesmisel vpisnih pogojev, saj lahko še tako dober dijak, ki bi bil na primer odličen zdravnik, *ostane pred vrati medicinske fakultete na račun eseja iz slovenščine*. Uradniki mu ne znajo odgovoriti z argumenti, kot *odgovorov na ta nesmisel nima nihče, ki se v Sloveniji ukvarja z izobraževanjem*. Maksu v odgovor navajajo le *formalne zapise iz zakonov in pravilnikov, ki nepopravljeni stojijo že desetletja*. Po tem se Maks *vrne nazaj k učenju*, kot se vsak izmed dijakov, kljub upadu motivacije in samoizpraševanju. Uradniki so svoje delo opravili (pritisk glede mature je Maks ponotranjil), zato lahko odidejo z odra.

Zadnji prizor začne Maksova družina, ki se je zbrala v času njegove mature, *kot da bi bil to družinski dogodek*. Vsi nestrpnost pričakujejo rezultate, kot številne družine po Sloveniji. Ko se osvetli še desni del odra, vidimo, da Maks *pred posodo z maturitetnimi vprašanji čaka na prihod volilne komisije*. Kot člani volilne komisije se pojavijo trije uradniki, ki že od samega začetka *poosebljajo maturo in v taki vlogi tudi zaključijo*. Ko Maks dobi vprašanje, se v njegovi glavi začne notranji monolog s tremi osebami, ki mu poskušajo pomagati. Predstavljajo *kaos različnih misli in asociacij, ki grede skozi glavo maturantov, preden odgovorijo na vprašanje*. Maks odgovori popolno, vendar očitno naučeno na pamet. Ko zaključí z odgovorom, se zaradi *neprespanosti, izmučenosti in stresa zruši na oder*. Maturo je sicer opravil, vendar je *načeto njegovo duševno zdravje*. Družina sporočilo o odlični oceni dobi prek enega od uradnikov, kar pokaže še na vlogo *vez in poznanstev v Sloveniji*. Družina proslavlja, kljub temu da Maks na drugi strani odra nepremično leži, kot mrtev. To ustvari grotesken prizor. Sporočilo celotne drame,

da je *pomembna ocena na maturi, ostale skrbi, kot so odraščanje, duševno zdravje, itd. pa so drugorazredne*, se s tem pokaže v celoti. Vsak od bralcev si Maksov končen kolaps lahko predstavlja po svoje.